

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frankovska ul. 61. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠIČ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica, II. drž. gimn.

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Kaos.

Iz Dalmacije poročajo, da so se razmere glede prosvete v zadnjem času neizmerno poslabšale. Prosvetno upravo so razdelili na dve politični oblasti, splitsko in dubrovniško, in šolstvo je prišlo pod upravo velikih županov. Nastala je prava upravna anarhija glede prosvetnih vprašanj in prosvetne uprave.

Zrušile so se vse prosvetne ustanove, uničili so se vsi dosedaj še veljavni zakoni in zadnji čas je veliki župan ukinil celo nadaljne učiteljske natečaje. Prenehali so okrajni šolski sveti, v katerih so imeli učitelji lepo število svojih delegatov. Okrajni in oblastni šolski nadzorniki so postali le referenti za šolske zadeve, brez vsekake oblasti, ker celo dopust do 15 dni podeljuje le veliki župan.

Z eno potezo peresa gosp. ministra prosvete so se vzele vse pravice. To so lepi darovi za lepo, plemenito in patriotično delovanje učiteljstva.

Taka poročila dohajajo iz pokrajin naši centrali!

Pogreška, ki so jo napravili državni prosvetni krmilarji je huda, ona je usodna in pogubonosna za državno idejo in za državo samo, kajti destruktivni elementi so neumorno na delu, da rušijo notranjost državnega edinstva tudi med učiteljstvom in da ustvarjajo nerazpoloženje tudi med učiteljstvom, da še z njim podprejo svoje Sisifovo delo, ki so ga izvršili proti državi v širokih masah naroda.

Zaman postajajo vsa opozorila s strani učiteljstva, delo razdiranja prosvetne uprave se nadaljuje, ne da bi upali, da bi kmalu dobili zakonito nadomestilo

za ono prosvetno upravo, ki je bila ukinjena.

Največjo pogreško so izvršili s tem, da so dosedanje prakso v prosvetni upravi ukinili, preden smo dobili nove šolske zakone; da so ukinili šolske korporacije, preden smo dobili zakonite druge, ker od upravne demokracije smo s tem prešli k upravni absolutizmu.

Nezadovoljstvo v vrstah učiteljstva je večje od dne do dne, kajti kaos je vedno večji, ukinjajo mesta, ki so postala že narodno pravo, ni jasnosti ne glede nameščanja ne glede premeščanja, dogajajo se prestopki pri upokojitvah, ki jih nismo bili nikdar vajeni, da so upokojenci po več mesecev brez vsake plače itd., itd...

In marsikaterim pogreškom bi se lahko z lahkoto izognili, ohranili bi lahko zadovoljstvo učiteljstva, ki je pogoj uspešnemu prosvetanju šolstva, če bi bilo le malo volje do sporazumevanja in upoštevanja iskrenih opozoril, ki jih daje učiteljstvo g. ministru prosvete.

Za veliko pogreško smatramo dejstvo, da še do danes ni zastopnika slovenskega osnovnošolskega učiteljstva v ministrstvu prosvete v Beogradu, ki bi bil pravi tolmač slovenskega osnovnošolskega učiteljstva in s pomočjo katerega bi se izognili vsem nejasnostim in vsemu nezadovoljstvu, ki je zavladovalo danes pri nas. To svojo zahtevo ponavljamo slovensko učiteljstvo znova, dokler še ni popolnoma ubita vsa vera v učiteljstvo in dokler je učiteljstvo še voljno nositi odgovornost za razmere z onimi, ki jih ustvarjajo. Ob dvanajsti uri ponavljamo to svojo odločno zahtevo!

slabih uspehov v srednji šoli, niso novi. Pojavljali so se že v prejšnjih dobah, kar znači, da srednja šola nikoli ni bila zadovoljna z delovanjem osnovne šole. Ti očitki pa se množijo osobito izza one dobe, ko se je pričelo osnovno šolo presnavljati v zmislu modernih pedagoško-didaktičnih načel. Ti očitki pa nikakor ne smejo zadrževati ali zrahljati zapričete notranje reforme osnovne šole, marveč kličejo nas glasneje k intenzivnejšemu delu v zmislu te reforme.

V prvi vrsti moram pibiti, da osnovna šola po svojem zvanju ni pripravljavica za srednjo šolo, marveč splošno izobraževališče in vzgojevališče najširših plasti naroda.

S tem srednja šola ne računa, marveč želi prejemati iz osnovne šole v prvi vrsti dobro »natrpne« učence v slovnici, računstvu, čitanju in pisanju. Ni še daleč doba, ko se je osnovna šola morala brigati le za te učne predmete, vse drugo se je smatralo le kot nevažni privesek; zato pa je v tej dobi bil naslovni očitek redkejši, kot je dandanes; osnovno šolo pa je takrat obremenjevalo tudi dokaj manj zahtev. Življenske zahteve, napredovanje in razvoj mladinoslovja ter z njim vzporedno izboljšujoče se metode so odkazale osnovnošolski nalogi nove smeri: vzbujati otroškega duha, vaditi otroka v opazovanju okolice, vzgojiti ga za koristnega in vrednega člana človeške družbe v praktičnem življenju. Ni problem posredovanja znanja, temveč problem vzgoje najvišji problem osnovne šole. Zgodovina pedagogike kaže, kako pogosto se je spreminjal ustroj, učni načrt in učni način v osnovni šoli, kaže pa tudi, da je ostala ravno srednja šola z manj bistvenimi izpremembami vedno pri svojem starem tipu. Srednja šola je pač menjavala količino, prav malo pa način poučevanja. Zato se polagoma že pojavlja zahteva po temeljiti izpremembi učne metode v srednji šoli, in sicer v zmislu približanja osnovnošolski metodi, ki temelji na dušeslovno-pedagoških načelih. Hvala bogu imamo že precej srednješolskih učiteljev, ki so uvideli nevdržnost zastarelih

metod pri pouku v srednji šoli. Osobito je potreba, da se v tem zmislu reformira učna metoda vsaj v prvih razredih srednje šole in s tem bo tudi uglašen prehod učencu-dijaku iz enega tipa šole v drugi, saj vendar, s psihološkega stališča rečeno, 10-letni učenec z vstopom v srednjo šolo ne neha biti otrok!

Predpogoj te skupne reforme, naše skupne stavbe »šolstva« je tesnejši stik osnovnošolskega in srednješolskega učiteljstva. Tako bi se pričelo medsebojno spoznavanje vzgojno-učnih smotrov, nalog in načinov, izmenjavale bi se izkušnje, želje, sodbe itd. Srednja šola bi spoznala, da tvori prepad med staro in novo osnovno šolo reforma, ki stremi po samodelavnosti, samostojnosti — torej po življenjski praktičnosti učencev. V prilog pravilnemu razumevanju pa naglašam, da naj stoji vsekakor na prvem mestu strokovno in šole potem metodiško znanje; to pa velja za osnovnošolskega in srednješolskega učitelja, ali kakor pravi v »Popotniku« (št. 5.—8. leta 1922.) v svoji razpravi »Specijalizem in metodizem« g. rav. F. Vajda: »Precenjevanje metode je metodizem in ta je nevarnejši od specijalizma« in pozneje: »Gotovo pa je, da najboljša metoda ne nadomesti strokovnega znanja«. Stremljenje po višji strokovni izobrazbi je glavni razlog trkanja osnovnošolskega učiteljstva na vrata univerze, torej preustroja učiteljskega strokovnega znanja, v smeri navzgor. In ta klic je glasen in že star, česar ni mogoče trditi o klicu srednješolskega učiteljstva po izobrazbi v metodiki, vsaj v tej meri ne. Pač je v omenjeni razpravi g. rav. Vajda zahteval, da se morajo slušatelji filozofske fakultete na vseučilišču seznanjati z metodiko dotičnega predmeta ter naj iz metodike tudi polagajo izpite. — Le mimogrede naj omenim važno točko k potrebni notranji reformi srednje šole. Gojenci radi zapadejo v življenju raznim ekstremom državnopravnega in socialnega naziranja. V odpomoč temu, in iz vzgojnega in učnega stališča, bi v srednjih šolah pripravili uveljaviti »samovlado«, ki prej spada v srednjo nego v osnovno šolo, dasi isto lahko tudi tu iz-

MIRKO VAUDA:

„Osnovna šola preslabo pripravlja na srednjo šolo!“

Taki in slični očitki so na dnevnem redu in tudi višji šolski svet jih je iznesel v obliki posebnega odloka šolskim vodstvom. V »Učit. Tov.« z dne 13. marca 1924 smo med družstvenimi vestmi čitali proteste dveh učiteljskih društev proti

tem pritožbam. Smatram za času primereno in važno konstatirati nekaj najmarkantnejših okolnosti, ki zavračajo, oziroma kažejo te očitke v popolnoma drugi in edino pravi luči.

Očitki, da je osnovna šola sokriva

LISTEK.

IVAN LAPAJNE:

Kako smo zborovali pred 50 leti.

(Učiteljska spominska črtica.)

I.

»Per aspera ad astra.«

Če pride turist srečno na visoko goro, se z zadovoljstvom in zadoščanjem ozre nazaj na strmine, ki jih je preplazil, in z notranjo pohvalo se spominja svoje brave, da je prešel čez več ali manj veliko nevarnosti. Toda tolaži se obenem z latinskimi izreki, ki smo ga postavili na čelo tej črtici. Tej primeri smemo pripodobiti način in okoliščine ter težave, ki so spremljale zborovanja slovenskega učiteljstva pred 50 leti in več.

Do leta 1860. je vladal v Avstriji absolutizem; v tej absolutistični dobi ni bilo zborovanj in društv nič. Šele oktoberski diplom (1860.) in februarški patent (1861.), s krivičnim volilnim redom za državni zbor in deželne zbornice, sta prinesla ustavo, četudi za Slovane le polovične vrednosti. Po delno srečno prestani vojni leta 1866. z Italijani in Prusi, kateri slednji nas je pri Kraljevem Gradcu po svojem »Schulmeisteru« pobil, po razglasitvi dualizma, ki je bil posledica vojne zgube, začelo se je v Avstriji novo življenje. Omogočilo je živahni pokret tudi med Slovani, sestavo in razglasenje temeljnih zakonov (§ 19.) in družvenega ter zborovalnega zakona (1867.). Zato so se v Avstriji tudi med Slovenci začele snovati čitalnice itd., v

Ljubljani se je ustanovila »Slovenska Matica«, v Ljutomeru se proslavljala 1000-letnica Cirilove smrti (1864.), ondi je bil prvi slovenski tabor (1868.) itd.

Tudi ljudskošolsko učiteljstvo se je pričelo gibati, najprej v nemškem rajhu, potem v Avstriji, kjer so zborovali največ le nemški učitelji na Dunaju in drugod, češki v Pragi, hrvatski, srbski in slovenski v Zagrebu (1871.). Slovenski, kranjski učitelji so imeli prvi svoj shod 1. 1868. v Ljubljani (na magistratu, katerega se je bil pisec udeležil kot takratni učiteljski pripravnik).

Nova doba jih je zbudila, zgled sedmih učiteljev, »exempla trahunt«. Snovanje novih šolskih zakonov v letih 1868. do 1873. jih je vzdramilo, ko so se stari predpisi (stari čez 60 let), imenovani »Politische Schulverfassung« vrgli v koš in »ad acta«, je pričelo novo organizovanje in življenje.

Leta 1868. je bil izdan novi državni šolski zakon, ki je uredil in upeljal državno šolsko nadzorstvo in zavrgel cerkveno šolsko nadzorstvo (konkordat). Za posamezne dežele so se v l. 1870. izdali posebni zakoni o šolskem nadzorstvu. L. 1869. je izšel novi državni zakon o uredbi, ustanavljanju, vzdrževanju ljudskih šol ter o učiteljskih pravicah. Tem temeljnimi zakonoma so v poznejših letih sledili še specijalni deželni zakoni — na Kranjskem šele leta 1873.

Ti novi zakoni so dali tvarino za novo življenje, za nova zborovanja, nova društva in — prepri. Z novimi zakoni niso bili nekateri stanovi in nekatere politične stranke zadovoljne. N. pr. duhovščina jih je grajala, ker je z njimi izgubila absolutno oblast, ki jo je do tedaj

imela nad šolami in učiteljstvom. Nemškutarje je jezilo, ker so učitelji, ki so imeli prvo besedo pri konferencah (domačih, okrajnih, deželnih), pospeševali v šoli in v zborih slovenščino, za katero so zahtevali povsod prvo mesto, kar novi zakoni niso zabranjevali, pač pa so nasprotno delovali izvršujoči organi: okrajni, deželni šolski nadzorniki, glavarji in drugi.

Uspeh prvega zborovanja kranjskih učiteljev je bila ustanovitev »Kranjskega društva učiteljev«. Iz tega se je leta 1869. ali 1870. izcimilo za vse slovenske pokrajine »Slovensko učiteljsko društvo«, ki je nekaj let (4—5) čvrsto delovalo, potem pa zaradi hudega nemškega vladnega vetra utihnilo za 3—5 let. Pa kmalu se je zopet oživilo kot »Zaveza slovenskih učiteljskih društev«. — Na Štajerskem so se v letih 1869.—1873. osnovala učiteljska društva v Mariboru, Celju, Ptujju, ki so pa bila bolj nemška kakor slovenska. Le ljutomersko okrajno učiteljsko društvo je imelo že prvotna opravila v slovenskem jeziku. V tem društvu je deloval pisec. Ker je z odločno besedo zagovarjal pri vsaki priliki slovensko stališče, se je zameril deželnemu šolskemu nadzorniku; očitno mu je »nelojalnost«. Sam namestnik se je takrat nad njim hudoval, zagrozivši mu: »Diesen Kerl muss ich von Luttenberg fortbringen.« — Enako neprilichen je bil pisec okrajnemu šolskemu nadzorniku za ormoški okraj prof. K. Ko so učitelji ormoškega okraja hoteli imeti tako svoje društvo, kakršno so imeli ljutomerski tovariši, namreč s slovenskimi pravili, se je ta tako jezil nad njimi in nad piscem in je nasprotoval, da ni prišlo do osnutka društva.

II.

Srce je prazno, srečno ni; Nazaj si up in strah želi.

Prehitro je pisec odložil uredništvo in založništvo svojega strogo narodnega pedagoškega lista »Slov. učitelja« (en sam letnik, 1873.), ki je stal v odločni opoziciji zoper nemško-liberalno »Laibacher Schulzeitung« in deloma zoper slovensko-klerikalnega »Učit. Tovariša«, ki ga je takrat urejeval blagi, učeni in poštenu učitelj Mat. Močnik. Leta 1874. je hotel pisec to delo nadaljevati. V ta namen je ustanovil »Učiteljsko društvo za slovenski Štajer« s pomočjo svojih zvestih sobratov, n. pr. v Ljutomeru (Blaž Pesnišek (umrl pred leti v Bosni), Janko Žirovnik (še aktiven v Borovnici), v ormoškem okraju, v sevniskem, celjskem, ptujskem, mariborskem in drugod. Društvo je ustanovil radi tega, da je začel pod njegovim okriljem zopet izhajati »Slovenski učitelj« (1874.—1877.) v istem duhu kakor leta 1873., in radi vzpodbude spodnještajerskega učiteljstva k delu v šolsko-narodnem smislu; kajti veliko boljših tovarišev je bilo nemškutarjskega duha, ali pa so bili mlačni. Več učiteljev je bilo pa preveč mežnarske nature. »Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani«, ki je nekaj let budilo tudi štajersko učiteljstvo, je pa v dobi nemškega pritiska na Kranjskem (1872.—1877, Auersperg-Pirker) utihnilo.

Kakršno nalogo si je naložilo to društvo za celi spodnji Štajer in kakšna so bila njegova pravila, to svedočijo vsi štirje letniki njegovega glasila (1874. do 1877.) in sledeči poziv k pristopu, ki se glasi s pravili vred tako-le:

(Dalje prilož.)

vajamo, le v zmanjšanem obsegu. »Le v šolskih sistemih, kjer se slično, kakor na akademiji v Edinburgu, učenci že zgodaj navajajo iz lastne inicijative in pod lastnim sodelovanjem štiti čast in ugled šole, bodisi gimnazije, bodisi vseučilišča, se more razvijati ona zdrava zrelost, ki tudi takrat, ako nobe-

na tuja avtoriteta ne straži v ozadju, zna spoznavati in čuvati meje lastne svobode,« pravi Kerschensteiner (»Der Begriff der staatsbürgerlichen Erziehung« — str. 89.) — Torej, več notranje reforme v srednje šole!

(Dalje prtlj.)

Ali je res kategorija učiteljic ženskih ročnih del obsojena na smrt.

Ali je to res, nekaj nepotrebnega, morda zato, ker tega v Srbiji nimajo, in pa ker lahko literarne učiteljice to delo prevzamejo? — Cesar nimajo Srbi, da naj bi i pri nas odpravili — to gotovo ne drži. Da si lahko porazdele pouk ženskih ročnih del izključno literarne učiteljice, pa je le navidezno pravilno. Zakaj?

1. Vsaka učiteljica osnovne in meščanske šole se je morala ženskih ročnih del prav dobro naučiti na učiteljski;

2. tu je bila tudi usposobljena metodničnega postopanja v tej stroki. — Učiteljicam osnovnih in meščanskih šol se torej nikakor ne more odrekati vsestranske tozadevne sposobnosti.

Druga stvar pa je, dali morejo zbog svoje ostale službe imeti tudi toliko uspeha pri tem za ženski svet neoporečno toli eminentno važnem pouku, da zadoste vsem tozadevnim predpisom in potrebam v polni meri? — Skoro bi rekel, brezdvomno, da ne; kajti:

1. vsaka vestna učiteljica se mora skrbno vsak dan pripravljati — brez ozira na ženska ročna dela — na ves svoj pouk;

2. vse šolske izdelke, pismene in risarske, mora redno podvreči skrbni reviziji in kvalifikaciji tudi izven šolskega časa;

3. ima z učnimi predmeti v šoli posla v izobilju.

Vse v teh treh točkah naštetu da vestni in marljivi učiteljici, ki ji je na tem, da doseže višek tega, kar si je s svojo službo napravila v blagor izročnim gojencem in gojenkam, toliko zaposlenja, da ji za revizijo ženskih ročnih izdelkov in skrbno pripravo tudi za ta predmet preostaja bore malo ali nič časa, in ji od vzame toliko duševne in fizične sile, da za pouk v ženskih ročnih delih, ki je po navadi v končnih urah, primanjkuje v to potrebne energije. Navadno je že duševno in telesno izmučena, ko bi ji bilo biti za ta pouk sveža in čila.

Važnost pouka v ženskih ročnih delih je pač tolika za ženski svet, da je

vredno posvetiti ji vso pozornost in težiti po največjem uspehu.

Da se to posebni učiteljici ženskih ročnih del more in mora posrečiti, leži na dlani; kajti

1. ona ne zaostaja v svojih spretnostih kar nič za literarnimi učiteljicami;

2. se lahko redno pripravlja samo za ta predmet in se čim bolj izpopolnjuje;

3. imajo za pregledovanje ročnih izdelkov in za poučevanje vedno dovolj sveže volje, moči in pripravljenosti, ker jo nič družega službenega ne ovira.

Da so bile posebne učiteljice ženskih ročnih del na mestu, menim, so se dovolj izkazale. Vzemimo na pr. domžalsko osnovno šestrazrednico. Tu je bila pred usodno redukcijo taka strokovna učiteljica. Dve leti in pol je vršila svoje plodno delo. Gojenke in po njih posebno matere so dobile tako izredno veselje in umevanje za stvar, da so prvini kakor drugim izginili vsi pomisleki, katerih je bilo prej vse polno. O resničnosti tega je dala sijajen dokaz razstava na domžalski šoli ob koncu minolega šolskega leta.

Kakor na navedeni šoli, tako se je i po drugih osnovnih in meščanskih šolah, koder je delovala taka vestna strokovna moč, izredno povzdignilo pravo tozadevno zanimanje.

Krivica, ki se je z usodnim iztrebljenjem posebnih učnih mest za ženska ročna dela učinila, je prekriceča, in glasna zahteva, da naj se jo skoro poravnava, je malone vsesplošna in popolnoma opravičena, kajti nepobitno je, da so potrebne učiteljice ženskih ročnih del nele na šolah, kjer sicer poučujejo same moške učne osebe, ampak so tudi na večrazrednicah po mestih, trgih in sploh večjih krajih velikega in neprecenljivega pomena, ker je samo tem mogoče dosežati predpisani in krajevnim potrebam umerjeni smoter v čim višji meri, med tem, ko se morajo literarne učiteljice, na veliko škodo napredku ženskega sveta, vsled prevelike zaposlenosti pri drugih šolskih predmetih do skrajnosti omejevati pri izvrševanju tega pouka.

trebno, da imamo o Vel. moči sestanek vseh učit. fer. ali pa vsaj predsednikov P. F. S.; zato prosim vse učit. P. F. S., da mi takoj javijo svoje želje glede časa in kraja. — Za učit. F. S.: S. Mrovlje, Črnomelj.

Splošne vesti.

PREVODI NA NOVE PLAČE.

Delo za izdajo dekretov o uvrstitvi učiteljstva po novi službeni pragmatiki dobro napreduje, ker je pritegnil »Prosvetni oddelek v Ljubljani« nekaj učiteljev, ki izvršujejo sedaj potrebne formalnosti. Glede uvrščanja in dekretov sledeče:

1. V dekretih so označena samo polna leta do 1. septembra 1923. l., meseci in dnevi niso označeni, ker to ni imelo vpliva za določitev grupe in plače.

2. Če je kdo pogrešno uvrščen, naj napravi poročilo (uradnim putem) na ministrstvo prosvete, ki bo formalne napake popravilo.

3. Če za kakega učitelja (ico) ni bil izstavljen dekret, naj se dekret takoj zahteva uradnim putem.

4. Službena doba za učiteljstvo je ostala 32 let, kakor to določa zakon o narodnih šolah.

5. Z 31 službenim letom dobi vsak učitelj (ica) še 15% osnovne plače, ki se šteje po dokončani službeni dobi tudi v pokojnino.

6. Učitelji brez mature, ki imajo usposobljenosti izpit in samo nekaj letnikov učiteljskega, so prevedeni v II. kategorijo, a službena doba se jim šteje le od usposobljenostnega izpita.

7. Upokojeenci po 1. sept. 1923 so vsi prevedeni in prejmejo dekrete o prevedbi ter so upravičeni do difference za nazaj do dneva razrešitve.

8. Vojna leta, dvojna, dobvoljcem v nekaterih slučajih niso točno šteta.

9. Učitelji na meščanskih šolah dobe 10% doklade od rednih prejemkov.

Potrebne informacije glede izračunavanja prejemkov bomo objavili, ko bodo dekreti razposlani. Za slučaj pritožbe naj vodstvo potrdi datum prejema dekreta.

DRAGINJSKE DOKLADE.

Z nepričakovanim presenečenjem smo prejeli pretečni teden iz Beograda vest, da je finančni minister sprejel vse predloge uradništva in je ministrski svet pristal na uradniške zahteve. Z velikim pompom so bile razglašene sledeče »naklonjenosti« vlade:

1. Minister financ je sprejel načelo, da se po uvedbi in uporabi novega uradniškega zakona ne sme zmanjšati dosežanih draginjskih doklad, njih zmanjšanje se omeji samo na one najvišje državne funkcije, katerih plače so po novem zakonu večje od njih sedanjih skupnih prejemkov.

2. Rodbinske doklade ženam in deci ostanejo po izvedbi novega uradniškega zakona iste kakor sedaj.

3. Žene uradnikov, ki so v državni službi, prejmejo polne osebne draginjske doklade.

4. Maksimiranje doklad za uslužbenec 5. kategorije se ukine.

5. Povišajo se draginjske doklade upokojenem in upokojenkam.

6. Ministrstvo izdela načrt zakona o draginjskih dokladah. Minister bo odredil, da ta načrt zakona pride pred narodno skupščino najdalje do 1. aprila.

7. Izdal je že odredbe, da se plače po novem zakonu nakažejo s 1. aprilom. Radi tehničnih neprilic se bo redno izplačevanje pričelo sicer šele 1. maja, zato pa bodo uradniki tudi 1. aprila dobili predujem.

8. Od 1. maja dalje imajo uradniki prejemati plačo po novem uradniškem zakonu in draginjske doklade po novi zakonski uredbi.

Medtem, ko se je finančni minister pred tednom še odločno branil obdržati draginjske doklade v sedanji višini, je zadnji teden pristal na vse. Danes je igra vsakomur jasna. Regulacija se je imela izvesti le na podlagi sprejetja budžeta, ki je imel stopiti v veljavo s 1. aprilom t. l. Še par dni in imeli bi zadevo urejeno, toda vladi pa se je mudilo podati ostavko in z njo so bile rešene tudi vse obljube ministrstva in vladajoče stranke napram uradništvu. Danes je naša usoda odvisna od razvoja parlamentarne krize.

— ENGELBERT GANGL — STAROSTA JUGOSLOV. SOKOLSKEGA SAVEZA. V NEDELJO DNE 23. T. M. JE BIL IZVOLJEN ZA STAROSTO J. S. S. TOV. BRAT ENGELBERT GANGL. PREPRIČANI SMO, DA GOVORIMO IZ SRCA VSEGA NAPREDNEGA UČITELJSTVA, ČE IZREKAMO BR. GANGLU ISKRENE ČESTITKE NA ODLIČNI IZVOLITVI PRI ORGANIZACIJI, KI JO HOČE UČITELJSTVO PODPIRATI IN HRANITI KOT SVETINJO IN VZOR NAŠEGA NACIONALNEGA MIŠLJENJA IN UDEJSTVOVANJA. ZDRAVO!

— Poslancu g. Markoviču v predavrek. Prejeli smo sledeči dopis: Ker mislimo, da ni iz zlobnosti, ampak iz nevednosti nam učiteljem očital naše sijajne plače, navedemo naslednje podatke: »Pred vojno je imel učitelj, ki je služil nad 35 let približno 250 K mesečne plače, sedaj pa ima s predujemom okroglo 2100 Din ali 8400 K. Kolika je pa sedanja vrednost krone, nain najbolj pojasni primera, da velja sedaj eno jajce 5 K, med tem ko smo dobili pred vojno za 5 K ravno 100 jajc.« — S tem je najbolj označena sedanja draginja in primera sedanjih dohodkov s prejšnjimi. Upamo, da bodo ti podarki dovedli tudi g. Markoviča do pravega spoznanja glede naših »sijajnih« prejemkov. — Z.

— Učiteljstvo na državnem zavodu za gluhoneme v Ljubljani, ki je spadalo doslej v resort ministrstva za socialno politiko, je pridržano ministrstvu prosvete. Učiteljstvo »Dečjega doma« v Mariboru, ki je bilo dosej od prosvete le pridržano temu zavodu, je pridržano sedaj resortu za socialno politiko.

— Okrajne učiteljske konference se bodo vršile letos v Sloveniji v dobi od 10. do 25. junija t. l., in sicer v vsakem šolskem okraju zase.

— Nagrade. Prosvetni oddelek za Slovenijo vabi učitelje na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddaljene otroke in nestalno nameščene učiteljice ženskih ročnih del, naj predložijo vsaj do 15. aprila 1924 prijave za nagrade v zmislu razglasta višjega šolskega sveta v »Urad. listu« št. 8 iz leta 1923 s to razliko, da navedejo samo eno razdobje, t. j. za čas od 1. januarja do 31. marca 1924. Na poznejše prijave se prosvetni oddelek iz proračunskih ozirov ne bo mogel ozirati.

— Javna zahvala. Tvrška ing. Pavlin in drug. premogokopna družba v

Ljubljani, je naklonila iz svojega premoženja v Zabukovci osnovni šoli v Ljubljani 40 stotov premoga. Za ta velikodušni čin se imenovani firmi kakor tudi njenemu obratovodju g. Lazniku v imenu tukajšnjega krajnega šolskega sveta iskreno zahvaljuje Fort. Jelovšek, šolski vodja.

— Gruda. Izšla je prva številka »Grude«, glasila kmečke mladine. List je lepo opremil z vinjetami Maksim Gaspari. Vsebina prve številke odgovarja popolnoma svojemu namenu. Poleg beletrije so v drugem delu revije sestavki strokovnega značaja: »Kmetijstvo in kmet. stan«, »Denarna zadruga in banka«, »Vstajenje industrije v Jugoslaviji in kmetijstvo«, »Zemlja, človek in delo« itd. »Zveza« kmetijskih fantov in deklet ima svoj poseben oddelek za organizacijo. »Pomenki in nasveti« najejo praktične gospodarske migljaje«. Tudi sodružniki so raznovrstni. Urednik revije je Iv. Albrecht, Ljubljana, Škofja ul. 8./I.

Učiteljski pravnik.

— § Opozorilo reduciranim pomožnim učiteljem in učiteljem-vojakom. Dasi so razglašali naši dnevniki, da pomožni učitelji, to je taki brez zrelostnega izpita na učiteljski ne bodo reducirani, se je to zgodilo in bili so razrešeni svojega službovanja z dnem 29. februarja 1924. Večina teh reducirancev stoji tik pred usposobljenim izpitom in se nameravajo po dovršenem izpitu vrniti v učiteljsko službo. Opazili pa smo že tudi, da večina ni pravilno poučena o svojem sedanjem stanju, zato smatramo za svojo dolžnost, da jih opozorimo na naslednje določbe:

1. Glasom člena 243. čin. zak. dobe ti reduciranci »za odškodnino svojih dvo-mesečno dotedanjo sistemizirano plačo z draginjskimi dokladami vred, ako so bili manj nego pet let v neprekinjeni državni službi, a svoj trimesečno dotedanjo sistemizirano plačo z draginjskimi dokladami vred, ako so bili najmanj pet let v neprekinjeni državni službi«. Ker se te plače izplačujejo vse v mesečnih obrokih, dobijo reduciranci svoje dosedanje službene prejemke le še do 30. aprila, odnosno 31. maja t. l.

Možnost, da reducirani pomožni učitelj še nadalje ostane v službi in obdrži tedaj tudi svoje prejemke, je dana le na ta način, da jih ministrstvo prosvete sprejme v službo, v smislu člena 130. čin. zak. kot kontraktualne dnevničarje, in sicer iz službene potrebe na predlog prosvetnega oddelka v Ljubljani. Kot dnevničarju se službena doba seveda ne šteje in se bodo mogli kot taki sedanji reduciranci sprejemati le za faktično dobo službovanja, t. j. do konca šolskega leta, tako da jim za počitnice ne pripadajo prejemki, ker jih je ministrstvo sprejelo le za čas od 1. marca do 30. junija t. l.

2. Glede usposobljenostnega izpita je izdalo ministrstvo prosvete pod O. N. br. 8326 od 16. februarja 1924 odlok, s katerim »odloča, da ostane do konca leta 1924. odlok bivšega avstrijskega ministrstva za prosveto in vere od 31. julija 1886, št. 6033 v veljavi. — Odlok o pristavitvi k usposobljenostnemu izpitu brez zrelostnega izpričevala izda še prosvetnega oddelka v Ljubljani. — Učiteljskim kandidatom, ki položijo usposobljenostni izpit po tem odloku, se določijo prejemki posamič.«

Vsem, katerih se ta odlok tiče, bi priporočali, naj vložijo svoje prošnje za



TVORNICA UČIL IN ŠOLSkih POTREBŠČIN
V LJUBLJANI

priporoča bogato zalogo **nagačenih živali** vseh vrst in **računal** z 20 in 100 kroglicami.

Delo **solidno izgotovljeno.**
Cene nizke.

Svoji k svojim. Svoji k svojim.



Vestnik meščanskih šol.

—c LJUBLJANSKI ODSEK DRUŠTVA UČITELJEV MEŠČANSKIH ŠOL zboruje v soboto dne 5. aprila 1924. v risalnici meščanske šole v Tržiču. Dnevni red: Po prihodu jutranjega vlaka od 9.—10. oglel predilnice in Kozinove tovarne. Ob 10. uri zborovanje: 1. Pogovor o razstavi. 2. Albin Zavrl-Brinarjeve čitanke. 3. J. Primožič — Pravne zadeve učiteljstva mešč. šol. 4. Pogled v šolsko občino na meščanski šoli. 5. Slučajnosti. Ob pol 2. kosilo. Popoldne izlet v okolico. Zvečer prijateljski sestanek vseh učiteljev in njihovih prijateljev. Prenosišča za vse brezplačno preskrbljena. V nedeljo izlet v lepo tržiško okolico po mili volji ali skupnem dogovoru. (Ljubelj-Lom-Medvode itd.) Z ozirom na važnost zborovanja pričakujemo polnoštevilno udeležbo. — Podrobno v okrožnici. — Albin Lajovic, t. č. načelnik. Rudolf Pečjak, t. č. tajnik.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem učit. P. F. S.! Po dolgem času čakanja smo dosegli pozitiven odgovor na naše zahteve! Z dopisom z dne 12. marca 1924, št. 286/K. 481. nam odgovarja »U. O.«, da bo v »Pravilniku o povlasticah, ki izidejo v najkrajšem času, odredba, po kateri imajo učitelji in profesorji iste pravice in seveda tudi dolžnosti, kakor dijaki. V vel. počitnicah izda »U. O.« namesto »D. legit.«: »Ferijalno legitimacijo«. Predlog učit. delegatov pri lanskem kongresu F. S. v Beogradu. Vse event. druge ugodnosti F. S. bodo objavljene v »Učiteljskem Tov.«! — Nekateri učit. P. F. S. ne delujejo. Te prosim, da bi se zopet obudile. Če je premajhno število članov, naj se podružnice opuste, člane pa naj vpišejo v kako drugo učit. podružnico. Boljše je ena sama P., ki je delavna, kakor 10 nedelavnih. Vse kakor je po-

priput čimpreje na označeni prosvetni oddelek, da se morejo z dovoljenim izpregledom izkazati pri izpraševalni komisiji. Jasno v odloku ni, ali je treba prošnje za priput k izpitu še tudi kakor običajno, vlagati pri komisiji sami, ali jih odstopi tej prosvetni oddelek. Priporočamo, da prošnje oddajo potom šolskih vodstev, kjer službujejo, če ne službujejo pa potom okrajnega šolskega sveta zadnjega službovanja na prosvetni oddelek.

3. Pod 2. navedena ministrska naredba ni dovolj jasna v svojem poslednjem stavku. Dognati bi bilo treba, ali se vsem tem kandidatom, ko položijo izpit, avtomatično »določijo prejemki posamično« — torej tudi tistim, ki bi v tistem času ne bili nikakor zaposleni v šolski službi — ali le kontraktualno nastavljenim; ali pa bodo morali vsi posebej prositi za sprejem v državno službo po členu 12. čin. zak. Ker takih prošenj ni mogoče rešiti v najkrajšem času, bi bil marsikateri sedanjih pomožnih učiteljev tudi po usposobljenostnem izpitu v nevarnosti, da dobi vnovič službo pač šele začetkom novega šolskega leta.

Za slučaj potrebe take prošnje opozarjamo interesente, da vsekakor prilože vse priloge, kakor jih predpisuje omenjeni člen 12. uradniškega zakona

4. Končno si ob tej priliki dovoljumejmo opozoriti še na nekaj, kar se tiče bivših učiteljev, ki sedaj služijo svoj aktivni rok v vojaški službi. V smislu člena 133. odstavka 10. je tem prenehala državna služba, ko so vstopili v aktivno vojaško službo. Glasom člena 22. čin. zak. se sicer vsakemu državnemu nameščencu prej odsluženi čas »šteje v rok za komisijsko oceno, če bi se pozneje vrnil v službo«, nikjer pa v zakonu ni rečeno, da se v državno službo lahko vrne brez novega sprejema po prošnji.

Ker se ti učitelji-vojaki povrnejo iz vojaške službe z dnem 30. aprila t. l., je prosvetni oddelek odločil, da morajo oni, ki se povrnejo v učiteljsko službo, nanovo prositi za sprejem v smislu omenjenega člena 12. uradniškega zakona ter priložiti potrdilo, da so odslužili kadroški rok.

—§ Ogrev ali odškodnina za to. Tov. L. Š. v R. je napravil 18. januarja 1924 vlogo na višji šolski svet naj izposluje na pristojnem mestu nalog za občino R., da mu izplača odškodnino za ogrev od 1. avgusta 1922 dalje. Dobil je sledeči odgovor: »Višji šolski svet naznanja semkaj (okr. š. sv. v M.) z odlokom z dne 28. januarja 1924, št. 883, da ne more naročiti občini R., naj nakaže odškodnino za kurjavo v zmislu člena 299. finančnega zakona za leto 1922./23. Ta člen določa, da morajo občine plačati odškodnino za kurjavo v krajih, kjer se ne plačuje stanarina po zakonu o draginjskih dokladah z dne 28. februarja 1922. »Uradni list« 27. aprila. — Po naredbi ministrskega sveta z dne 25. februarja 1923, »Ur. l.« št. 22./23. se pa plačuje stanarina tudi v Sloveniji.« — Tovariši(ce) pravnega odseka pov. UJU naj blagovolijo z gornjim primerjati dopis tov. Petroviča v »Učit. Tov.« od 16. avgusta 1923. — Tov. L. Š. dobiva danes sledeče prejemke: osnovne plače po zakonu o narodnih šolah od 23. julija 1919, »Ur. list« 144/19 letnih Din 2400; osem triletnic po 300 Din = 2400 Din, skupaj Din 4800; draginjske doklade po zakonu od 28. februarja 1922 izpremenjen z zakonom od 25. februarja 1923, »Ur. l.« 22/23, in sicer: osebne doklade = 22 + 4 = 26 Din zase na dan; rodbinske doklade za ženo in tri otroke po 5 = 20 Din na dan; stanovanjske doklade po § 21. po 2 Din na dan. — Torej, kje je tukaj stanarina? Da mi v Sloveniji dosedaj ne dobivamo izplačane stanarine, je razvidno dalje tudi iz uvodnega članka v »Učit. Tov.« od 14. februarja 1924, kjer tov. »k« tudi primerja našo stanarino in stanovanjsko doklado z ono častnikov. Pa tudi iz zadnje številke »Učit. Tov.« od 6. t. m. je dokazano to tam, kjer pravi: »U. čl. 39.: Uredba o odredjivanju stanarine kod škol. stanova, treba što pre da se izda...
Odgovor: Odločno ima naš dopisnik prav. V Sloveniji prejema le ono učiteljsvo stanarino v naravi, ki ima naturalna stanovanja in v Celju ter menda v Mariboru, kjer jim stanarino plača v denarju občina. To, kar je dosedaj prejemalo učiteljsvo od države, so pa bile stanovanjske draginjske doklade in ne stanarina. Stanarino bo prejemalo učiteljsvo od države šele od 1. oktobra 1923, in sicer le ono učiteljsvo, ki bo prevedeno. Do tega dne je bila pa dolžnost občin plačevati učiteljsvu stanarino in ogrev

v zmislu člena 299. finančnega zakona. — Uredništvo.

—§ Preskrbnine po umrlih učiteljih. Vdova po a) aktivnem in b) upokojenem učitelju naj priloži prošnji za nakazilo vdoznine 1. a) vse dokumente o službovanju pokojnega soproga, in sicer original in dva overovljena prepisa; če je dokument pisan v nedržavnem jeziku, poleg originala in dveh prepisov še dva overovljena preveda; b) dekret, s katerim je bil pokojnik upokojen v dveh izvodih; 2. dva mrtvaška lista; 3. dva poročna lista; 4. dve uradni potrdili o njihovem moralnem življenju in da je živel ž njim skupno.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljsvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, št. 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Kmečke povesti, spisal Florjan (Cvetko) Golar. Druga pomnožena izdaja. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi Din 28.

—kpl Slike iz živalstva, spisal Pavel Flerč. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 24 Din.

—kpl Zvonimir Kosem: Morje. Drama v 4 dejanjih. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 16 Din.

—kpl Ljuba D. Janković: Kotarske pesmi za narod. Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Cena 30 Din. V lepem srbskem narodnem desetercu je izdal g. L. D. Jurković odlično zbirko pesmi na narod. Pesmi so polne poezije in folklorne slik onega dela Dalmacije, ki ga nam hoče on opisati, a kateri del je najmanj poznan. V selih so še zelo dobro ohranjene narodne pesmi in narodni običaji. Iz teh krajev so izšle zelo lepe in znane pesmi, kakor: »O majci Janković Stojana«, »O sestri Smiljanič Ilij«, »O kotarskim hajducima i serdarima« itd. Pesmim so pridejani dobri prevodi škotskih narodnih balad. Priporočamo te pesmi vsakemu, ki želi spoznati dušo našega naroda in uživati lepoto srbskega jezika.

—kpl Jul. Zeyer: Gompači in Komurasaki. Japonski roman. Iz češčine prev. dr. Fran Bradec. Splošna knjižnica, 20. v Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. 14 Din, vez. 20 Din.

Ocene.

—k Ernest Tiran: Čudežne gosli (Šolski oder II. zvezek). Dramatična pripovedka s petjem in plesom v 3 dejanjih. — Uglasbil Ciril Pregelj, Celje. — A. Medved: VINO ali VODA? Dramatični prizor. Izdalo »Pov. UJU v Ljubljani«. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1924. Cena II. zvezku »Šolskega odra« Din 6. Glasbeni del izide posebej.

Igra se že čita prijetno. Na odru je zelo učinkovita, ker je preskrbljeno tudi za dobre pevke in plesne točke. Igra ni samo za otroke, temveč tudi za odrasle gledalce umetniški užitek. Tendence je poučna, ni vsiljiva in se naravno razvije iz dejanja. Na manjših odrih je malo težje vpriporčljiva, a se tudi da prilagoditi in preiti preko težav. Dejanje je pravilno in dobro razvito. Prizori slede prav neprisljivo, značaji oseb so dobro karakterizirani po njih vedenju. Vloge so za otroke lahko izvedljive in zelo privlačne. Verzi so dobri in neprisljivi, lahkotekoči kot zahteva pravilna snov. Sloz prav dober, dramatičen. S Tiranovimi »Čudežnimi gosli« nam je »Šolski oder« pokazal, da bo izdajal tudi prvovrstne spevoigre. Glasbeni del izide posebej. Tudi ta je prav dobro izpadel in je delo mladega komponista Cirila Preglja. Drugemu zvezku »Šolskega odra« je pridejan tudi Medvedov dramatični prizor »Vino ali voda?«, ki bo gotovo dobrodošel, ker itak primanjkuje uprizariteljem manjših točk, s katerimi pomnože in izpopolnijo spored. Priporočljiv je pa tudi ta prizorček radi protialkoholne tendence. Obe delci bodeta torej dobrodošli našim mladinskim odrom, tako šolskim odrom, kakor odrom sokolskega naraščaja in Sokolskim društvom sploh, ker bodo Tiranove »Gosli« nudile odraslim tudi mnogo umetniškega užitka. Dovoljenje za uprizarjanje daje »Poverjeništvu Udruž. Jugosl. Učiteljsva« v Ljubljani. Knjižico se pa naroča v Učiteljski knjižarni v Ljubljani.

—k Kmečke povesti, spisal Florjan (Cvetko) Golar. Druga pomnožena izdaja. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Golarjeve »Kmečke povesti« so našemu narodu že dobro znane. Ljudje so jih radi čitali in knjiga je bila hitro poprodana, da je izšla sedaj že v drugem natisu. Naslovno stran je izdelal akademski slikar M. Gaspari, tako da ima druga izdaja tudi svojo novo originalno naslovno stran. Slika nam predstavlja najpopularnejšega kmečkega svetnika, sv. Florjana z golido. Druga izdaja je tudi pomnožena in obsega 11 mičnih zgodbic iz našega kmečkega življenja, z naslovi: Lovce Klemen. — Lenčica in zmaj. — O hudem kovaču. — Cerkovnik in sv. Barbara. — Pastirska ljubezen. — Katrica in hudič. — V leščevju. — Dve nevesti. — Marjanica. — Pri jelenovi maši. — Svetnik. — Povestice so mične in kratke, kakor jih pač narod najraje čita. Prijateljem zabave in onim, ki se hočejo razveseliti s prijetnim čitvom, knjigo prav toplo priporočamo.

—k Slike iz živalstva, spisal Pavel Flerč. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 24 Din.

Kako rada je čitala mladna Erjavčeve spise iz življenja živali in tudi odrasli so se zabavali ob

njih ter jih zelo radi prebirali. Pred kratkem je izdala Učiteljska tiskarna Ewaldovo »Tilho jezero«, ki nam opisuje živali ob jezeru in v jezeru z vsemi podrobnostmi in skrivnostmi teh živali. Sedaj je izšla podobna knjižica od pisatelja Pavla Flerča, ki nas seznanja v prav prijetni obliki povesti z življenjem čveteronožcev, tudi onih ki letajo, medveda, krta, čmrlja in raznih golazni. Pisatelj ne opisuje samo življenja teh živali v naših gozdih in krajih temveč tudi v tujih krajih, v ameriškem pragozdu in Avstraliji. Knjiga ni samo zabavna, ker se čita kot povest, temveč je tudi poučno znanstvena, ker nam kaže živali in njih življenje, ki je marsikomu še neznano. Poljudno poučne, znanstvene literature nam je dosedaj zelo manjkalo, zato bodo vsi oni, ki ljubijo zabavo, radi segli po knjigi in bo posebno knjižnicam vseh vrst dobrodošla. Knjiga je tako za šolsko mladino, solihodraslo mladino in tudi za odrasle primerna ter jo vsem toplo priporočamo.

—kpl Zvonimir Kosem: Morje. Drama v 4 dejanjih. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 16 Din.

Priključljiva in elegantno opremljena naslovna stran nam kaže snje morje z barčicami in jadrenicami ter ograjo verande v obmorski vili, kjer se vrši drama. Snov je zajeta iz obmorskega življenja ter sega v globino zakonske tragike, ki sledi razočaranju. Dasi vsakdanji dogodki, se pojavljajo vedno kot novi, ker se kažejo v vsakem slučaju v drugačni obliki. Drama je polna sentenc in napetega dejanja in se čita prav prijetno. Priladna je za odrasle, ki bodo knjigo z zanimanjem čitali. Ker je knjiga elegantno opremljena, bo okras vsaki knjižnici. Priporočamo jo vsem prijateljem zabavnega čtiva in našim narodnim knjižnicam.

—k Julij Zeyer: Gompači in Komurasaki. Julij Zeyer je med nami že znan po romanu Jan Marija Plojhar, ki je preveden v slovenščino. Kakor ta, bo gotovo Slovincem dobrodošel tudi roman Gompači in Komurasaki, ki nam kaže rodovitnega češkega pripovednika spet z druge strani. Delo je polno tople, bujne romantike, ki nas popelje v deželo daljnega vzhoda, v njene ljubavne zgodbe in spletke. Dejanje se razpleta zelo pestro in živo pred bralčevimi očmi. Posamezni prizori so risani silno živo in s tako podrobno natančnostjo, da bralec skoro pozabi, da živi le v iluziji.

Naša gospodarska organizacija.

—g Občni zbor »Učit. doma« v Mariboru je uspel 19. marca v navzočnosti zastopnikov skoraj vseh učiteljskih društev mariborske oblasti zelo lepo. Obširnejše poročilo prinesemo v prihodnji številki.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Prijatelj Matko iz Novega mesta mi piše: »Na zadnjem našem zborovanju mi je izročila koleginja Erna Kasteličeva iz Karteljevega za Ganglov kamen obveznico 7% državnega posojila za Din 100. Ker si Ti pri tej zgradbi polir, ki zbira in določa material, Ti jo pošljem, pa ravnaj z njo po svoji previdnosti. Le trkaj in zbiraj, da bodo imeli zanamci, po čemer smo mi tako hrepeneli.« — Tov. Špan France, nadučitelj v Draščih, obveznico 7% državnega posojila za Din 100 kot »prinos našemu prepotrebni domu za naraščaj.« — Tov. Lojze Colja iz Bele cerkve na Dolenjskem piše: »Prilagam dve obveznici 7% državnega posojila, ki naj se prištejeta k že nabranemu znesku za »Ganglov kamen.« Vsak z ženo darujeva po eno za Din 100, skupaj Din 200. Mogoče bo to koristilo še najinemu sinčku.« (Ni dvoma! Blagajnik). — Tov. Ana Jakova, prideljena mestnemu šolskemu svetu ljubljanskemu, Din 10. — Tov. Ana Harbichova, prideljena mestnemu šolskemu svetu ljubljanskemu, Din 10. Hvala! Današnji izkaz: Din 420; zadnjič izkazanih: Din 12.447; skupaj z današnjim izkazom: Din 12.867. — Le naprej! Dajmo učiteljsvu, kar je učiteljskega! — »Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domišljavosti.« (E. Gangl: »Aforizmi«). — Jakob Dimnik, blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila: Celjska posojilnica 250 Din. — Za Ganglov kamen so darovali: Celjsko učiteljsko društvo 150 Din; Savinjsko učiteljsko društvo 100 Din; upokojeno učiteljsvo v Mariboru 20 Din; deška osnovna šola v Št. Jurju ob južni železnici (Sivka, Recelj, Hanjšek, Muršec, Seručar) 50 Din; Stanka in Ljudmila Schreiner, Sv. Jurij ob juž. žel. 20 Din; učiteljsvo osnovne šole v Marenbergu (Kvarič, Knapič, Lešnik Franica in Mirko, Runovec) 45 Din; učiteljsvo pri S. Petru v Savinjski dolini (Senica, Ušen, Ocvirk) 30 Din; Vičič Stanko, učitelj pri Sv. Vidu niže Ptujja 3 obveznice 7% drž. posojila 100 Din = 300 Din, skupaj 715 Din. Zadnjič izkazanih 6267 Din = 6982 Din. — Tovariši in tovarišice, darujte, nabirajte! Kamen do kamna — Učiteljski dom! — M. K o ž u h, blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= LJUBLJANSKO UCITELJSKO DRUŠTVO PRIREDI v petek 4. aprila 1924 celodnevno zborovanje, ki se vrši v telovadnici na I. m. deški osnovni šoli na Ledini. Začetek ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika o tekočih društvenih zadevah. 3. Percepcija in notranja zgradba glasovnega govora (izrekovalne napake): predava g. ravnatelj Grm Fr. 4. Ocena in kritika brošure: »Zgeč »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«: referira g. dr. Stanek Rapa. 5. Določitev članarine za l. 1924. 6. Slučajnosti. Popoldne: Ogleđovanje pivovarne »Union«. — Odbor.

= SLOVENJGRAŠKO UCITELJSKO DRUŠTVO. Ravnatelj Humek predava v soboto, dne 5. aprila v Slovenjgradcu o knjigoveštvu in se radi tega vrši zborovanje slovenjgraškega učiteljskega društva na ta dan in ne kakor javljeno, dne 3. aprila.

= ZBOROVANJE OKRAJNEGA UCITELJSKEGA DRUŠTVA ZA LJUBLJANSKO OKOLICO se vrši v soboto dne 5. aprila 1924 v risalnici kr. državnega učiteljskega društva v Ljubljani ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Predavanje tovariša J. Goleta iz Št. Vida »Ob 4. obletnici bojev v Dobrudži« (Nadaljevanje) ter predavanje Jos. Jerasa »O umiku čez Albanijo«. 2. Poročilo predsednikovo in tajnikovo. Ker so na vrsti zelo važne stanovske zadeve, vabi predsednik k točni in številni udeležbi. Zaostala članarina se mora na vsak način ta dan poravnati; tudi članarina za leto 1924. naj se vsaj četrtletno naprej plača.

= TRŽIŠKI KROŽEK zboruje v soboto 5. aprila ob 10. uri dopoldne v mokronoški šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo o občnem zboru »Okrajnega učiteljskega društva« v Krškem. 3. Podmladek Rdečega Križa in njega prilagoditev sedanjim podeželskim razmeram. (Referira Vlado Rojec). 4. Debata o Zgečevi brošuri. 5. Določitev kraja in referentov za prihodnje krožkovo zborovanje. 6. Slučajnosti.

= UCITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v soboto 5. aprila dopoldne ob 9. uri v Kranju s sledečim dnevnim redom: 1. Univer. prof. dr. Fr. Veber: Bistvo

UCITELJSKA TISKARNA IMA V ZALOGI:

SPRIČEVALA

ZA KMETIJSKO - NADALJEVALNE ŠOLE

(CENA 1 DIN.)

SPOMINSKE LISTE

ZA DEČKE IN DEKLICE, ZA OBDAROVANJE UČENCEV IN UČENK OB IZSTOPU IZ ŠOLE. (CENA 1 DIN.)

NAROČILA JE POSLATI NA NASLOV

UCITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI.

fantazije. 2. Sokolska župa Kranj: Sokolska ideja in učiteljstvo. 3. Fr. Rant: Socialne ustanove. 4. Slučajnosti. Polne udeležbe pričakuje — odbor.

UCITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARŠKI OKRAJ zboruje v sredo, dne 2. aprila 1924 ob 10. uri v Sv. Trojici v Slov. goricah. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Razvojna teorija in šola. Poroča tov. Jakopec. 4. Kritičen pogled na današnje metode elementarnega razreda. Predava tov. Razinger Valko. 5. Predlogi in slučajnosti. Polnoštevilna udeležba stanovska dolžnost! — Odbor.

MARIBORSKO UCITELJSKO DRUŠTVO zboruje v torek, dne 1. aprila t. l. ob 9.30 v III. deški osnovni šoli na Ruški cesti. Tovariš Hren poroča dalje o »Utisih iz Prekmurja«, tov. Tomažič o »Borbi za naše pravice«. Popoldne prijateljski sestanek v spomin na prihod v Maribor pred 5 leti. Kraj in natančnejši čas se določi na zborovanju.

UCITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 5. aprila 1924 ob pol 11. uri v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega občnega zbora. 2. Dopisi in društvene vesti. 3. Kako začetni z delovno šolo. Podava tov. Srečko Vittori. 4. Volitev pripravljalnega odbora za odkritje spominske plošče pedagogu Davorinu Trstenjaku, ki se vrši letos o Binkočih na Krčevinah pod Humom. 5. Slučajnosti. Da pridete vsi in vse se nada odbor.

UCITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ. Pri zadnjem vabilu za zborovanje dne 5. aprila v Hrastniku je pomotoma izostala 5. točka: »Ustanovitev podružnice Ferijalnega Saveza za laški okraj«. — Kdor od udeležencev reflektira na obed pri Pintarju, naj to sporoči do 3. aprila tovarišu Hofbauru.

Poročila:

CELJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 8. marca t. l. v mestni osnovni šoli v Celju. Od 135 članov je bilo navzočih 95.

Stan. zadeve. Društveni predsednik pozdravi članstvo prav pristočno, zlasti pa odličnega gosta tov. Gnusa, velezaslužnega in priznanega organizatorja učiteljskega stanu. Prečitali so se uvodoma najvažnejši dopisi. Pri razgovoru o likvidaciji višjega šolskega sveta se je naglašalo, da gre vse stremiljenje učiteljstva za tem, da se šolska uprava popolnoma separira in loči od politične, višji šolski svet bi pa moral ostati do novega šolskega zakona. Tovariš predsednik poroča, naj bi poklonili tovariši, ki imajo event. preveč knjig na razpolago, kako knjigo društveni knjižnici. Seznan knjig se razpošlje potom okrožnice vsem šolskim vodstvom. Iz društvene imovine se nakaže »Učiteljskemu domu« v Mariboru 150 Din kot prispevek za leto 1924. Društvo izreče svojemu zvestemu in zaslužnemu tovarišu ravnatelju Brinarju k 30-letnemu književnemu delovanju iskrene čestitke, želeč, da bi njegova roka delovala še dolgo vrsto let v prid našemu stanu.

Predavanja. V svojem obširnem referatu je podal tovariš ravnatelj Gnus sliko o neštetih korakih in osebnih intervencijah, ki jih je izvršila naša organizacija pri vseh merodajnih činiteljih, da se vsa pereča, zlasti pa gmotno vprašanje učiteljstva, vsaj deloma ugodno reši. Z obžalovanjem se je ugotovilo, da sedanja vlada nima pravega razumevanja za šolstvo, kar dokazuje tudi nepotrebna redukcija učiteljic ženskih ročnih del. Še do danes ni realiziran novi šolski zakon. Pozivlja učiteljstvo v borbi za učiteljska stremiljenja na vztrajno delo v trdni stanovski organizaciji.

Ob koncu zborovanja je predaval še tovariš Petrovič o uporabnih nalogah pri računstvu. V svojem lepem referatu je podal tovarišem mnogo koristnih mišljajev in nasvetov za metodično postopanje pri tem pouku.

Prihodnje zborovanje v maju!

LITIJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO je dne 8. marca 1924 imelo svoj redni občni zbor v Litiji, katerega so se kljub skrajno slabemu vremenu udeležile blizu tri četrtine članstva. Čast tako zavednemu in požrtvovalnemu članstvu!

Predsednik s toplimi besedami pozdravi vse navzoče, posebej pa še gosp. okrajnega šolskega nadzornika Iv. Bezeljaka, ki se vseh zborovanj redno udeležuje. Uvodoma se dotakne odkritosrčnih kolegialnih odnošajev in pravega medsebojnega razumevanja in priporoča, da se doma mirnim putem uredi in ublaže, eventualna nerazporazumljenja sproti Dalje priporoča, da se z vso vnemo okle-

nemo »Zvončka«, ker na ta način postavimo najlepši spomenik Ganglovi 50-letnici. Držimo se gesla: »Svoji k svojim!« in ne držimo rok križem, ker društveno življenje med narodom v splošnem boleha, hira... Ob tej priliki smo se spomnili tudi »Učit. konvikta«, kateremu se je iz društvene blagajne nakazal znesek Din 400.

Iz poročila tajnika je bilo med obilico zanimivih podatkov in priporočil posneti, da je društvo v minulemu letu imelo tri dobro uspela zborovanja, eno odborovo sejo in več sestankov ožjega odbora.

Blagajnik je marljivo in vzorno vodil svoje poslovanje, za kar mu občni zbor izreče najlepšo zahvalo. Članarina ostane dosedanja, letno Din 100.

Predavanje tov. Iv. Gabrovška je to pot izostalo, ker se vsled snežnih zameotov zborovanja ni mogel udeležiti.

Pri volitvah je bil z vzklikom izvoljen dosedanji odbor.

V razsodišče so bili izvoljeni: predsednik Miha Debelak, njega namestnica Marija Levstikova; prisednika: Andolšek Bernard in Vinko Okorn, njih namestnici pa Zinka Furlanova in Marija Kalinova.

Delegati za pokrajinsko skupščino se izvolijo na prvem zborovanju, ki se vrši najbrže v prvi polovici meseca majnika.

Slučajnosti. Učiteljstvo je prišlo do svojih zaključkov glede zastopstva v okrajnem šolskem svetu. Ako vlada naknadno ne ustavi odgovarjajočega zneska za okrajno učiteljsko konferenco, učiteljstvo litijskega okraja isto z vso odločnostjo odklanja!

Resolucije: 1. Glede permanentnih legitimacij — kot preje pri Južni železnici. 2. Prisilni odtegljaji za uradniško zadruho, o kateri dosedaj za nas podoželane ni duha ne slisha, naj se nam čimprej vrnejo v iznosu, ki nam je bil odtegnjen s pripadajočimi obrestmi vred!

UCITELJSKO DRUŠTVO ZA ŠOLSKI OKRAJ MARIBOR je zborovalo dne 6. marca t. l. v mariborskem »Narodnem domu«. Udeležba: od 114 članov navzočih le 67!

Zapisnik občnega zbora se prečita in odobri.

Predsednik tov. L. Šijanec izrazi v svojem poročilu željo, da se naše interno društveno življenje reformira v tem zmislu, da razpravljamo poleg pedagogičnega, vprašan v prvi vrsti o vevležavnih stanovskih in šolskih reformah, ki so baš sedaj na dnevnem redu. Kar se bo sedaj ustvarilo, to se ne bo izpremenilo deset in desetletja. Pazimo, da ne bo reklo učiteljstvo, ki pride za nami, da nismo razumeli svojega časa! Tudi je potrebno poglobiti in razširiti družabno življenje v našem društvu. Zato je potrebna polnoštevilna udeležba pri zborovanjih, ki se bo v bodoče kontrolirala s knjižico. — Velezaslužnemu tov. nadučitelju Lasbacherju čestita društvo k odlikovanju z redom sv. Save.

Dopisi izzovejo živahne debate. Radi bodoče šolske uprave se skliče 19. t. m. anketa učiteljskih društev mariborske oblasti, kamor se delegira tov. Vauda. — Ker bo z novim šolskim zakonom ukinjen višji šolski svet in se bo vpostavljen višji šolski svet in se bo vpostavljen za mariborsko in za ljubljansko oblast inšpektorat, bo treba misliti na ustanovitev dveh učiteljskih zbornic inšpektorjem v pomoč in kontrolo.

Članarina se zviša na 120 Din, poročene plačajo 60 Din, upokojeanci 80 Din. Šolski voditelji bodo mesečno odtegovali od plače prispevke za članarino, ki mora biti tekom prvih deset mesecev poravnana. Vsled raznih neprilik se sklene opustiti vplačevanje članarine po čekih. O priliki zborovanj izreče pobrano članarino šolski vodje ali od njih pooblaščenih tov. blagajničarji.

O kolekovanju šolskih listin poroča temeljito tov. Knaflič. V debati izražajo tovariši pomisleke glede teh antisocialnih določb, ki šolstvu niso v korist.

Referat »Domači kraj v službi produktivnega zgodovinskega pouka« se preloži na prihodnje zborovanje.

Matični listi in izkazi. Društvo se po živahni debati tt. Robnika, Conča i. dr. pridruži predlogu Posavčanov, da se te listine odpravijo in ostanejo: šolska matica, katalog, razrednica-tednica in šolska naznanila, ki jih je časovnim potrebam primerno izpremeniti oziroma izpopolniti.

V stalni konferenčni odbor se izvolijo tt. Robnik, Knaflič, Skrbinškova, Hren in Klemenčič.

Ferijalni Savez — poroča tov. Košutnik — nudi dandanes učiteljstvu še premalo ugodnosti. Priporoča nabavo legiti-

macij za trikratno znižano vožnjo v letu od direkcije drž. žel. v Ljubljani.

Stanarina in ogrev. Tov. predsednik opozarja na različno interpretacijo višjega šolskega sveta v tem pravcu. Sklene se to nejasnost potom višje inštanca razčistiti.

Pevski zbor. Tov. Vauda apelira na tt. pevce(ke), da pri prvem pomladanskem zborovanju obnovijo lanski pevski zbor. Kdor ima odvišne partiture, naj jih daruje arhivu pevskega zbora.

Tov. predsednik zaključuje zborovanje z željo, da bi nas naši vlastodržci prihodnji mesec ne poslali »v prvi april«.

Prihodnje zborovanje je določeno za mesec maj.

UCITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJSKI OKRAJ je zborovalo dne 13. marca 1924 ob bolj pičli udeležbi. Pota v okraju so vsled kopnenja obilega snega v zelo slabem stanju.

Tovariš predsednik otvori zborovanje s pozdravom. Po prečitanju zapisnika se preide k dopisom.

Šolska uprava v Sloveniji. Večja debata se je vnela pri dopisu »Učiteljskega društva za Maribor in okolico«, glede deljivosti šolskih oblasti v Sloveniji. Posnetek vse debate je bil predlog tovariša nadzornika Fleré: 1. da se uvede nedeljena šolska oblast v Sloveniji in 2. da se zahteva avtonomno ureditev šolstva, ki naj bo direktno podložno ministru prosvete.

Jadranska Straža. Ta predlog je bil soglasno sprejet in ga bo v Mariboru zastopal sam tov. nadzornik Fleré. Glede »Jadranske Straže« je tovariš Jamšek predlagal, naj se nasvetuje odboru Jadr. Straže, da dopošlje šolam, ki za to prosijo, brezplačno en izvod lista istega imena.

Predavanje. Vin, nadzornik g. Zupanc je zanimivo podal svoj referat o »Ureditvi šolskih vrtov v ptujskem okraju«. Pri debati je tov. Jamšek predlagal, da naj naša organizacija poskrbi pri šolskih oblastih, da se zopet otvorijo za učitelje tečajni na kmetijskih šolah.

Praktični del svojega referata je g. vin, nadzornik izvedel v državni drevnici.

Predlogi. Pri točki predlogi je tovariš Muzek predlagal, da učiteljstvo ptujškega okraja sestavi podrobni učni načrt za domoznansko tega okraja. Ker se učiteljstvo ni moglo zediniti, na kateri način naj bi se to dobro izvedlo, se sklene, da se na prihodnjem zborovanju določi način postopka pri sestavi podrobnega učnega načrta.

Ob 13. uri zaključijo tovariš predsednik dobro uspelo zborovanje.

OKRAJNO UCITELJSKO DRUŠTVO GORNJEGRAJSKO je imelo svoj redni občni zbor dne 9. februarja t. l. na Rečici. Odsotni so bili le 4 člani.

Dopisi. Predsednik je priporočal naš mladinski list »Zvonček«, potem pa prečital dopis »Zveze kulturnih društev«.

Letno poročilo, ki ga je podal predsednik, kaže, da smo imeli koncem leta 26 članov. Blagajniško poročilo pride na vrsto pri prihodnjem zborovanju.

Predavanje. Predsednik govori o domoznanskem pouku s posebnim oziranjem na 3. in 4. šolsko leto ter prečita snov za to stopnjo. Konečno povabi navzoče, naj zberejo zgodovinske pripovedke in pravljice svojega šolskega okoliša ter mu jih pošljejo, da jih bo dal na cenen način pomnožiti, da pridemo tako do dragocene snovi za osveženje domoznanskega pouka. (Dosedaj se je odzval le eden).

Razgovor o tiskovinah »Matični list« in »Izkaz o šolskem napredku«, je pokazal, da ima posebno prvi mnoge hibe.

Volitve. Ostal je večinoma stari odbor: Pulko, predsednik; Zemljič, podpredsednik; Černe, tajnica; Požar Metod, blagajnik; Lucija Rainerjeva in Ivo Dolinar pa odbornika.

Članarina ostane kakor lani. Oni, ki se zanimajo za okrajno knjižnico, naj sporoče predsedstvu, katere knjige se naj za njo naroče.

SLOVENJEBISTRIŠKO UCITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 8. marca t. l. v poslopju osnovne šole v Pragerskem. Vzlic slabemu vremenu je bilo zborovanje prav dobro obiskano, navzočih je bilo 80% članov.

Po običajnem pozdravu konstatuje predsednik, da so vsi učitelji in učiteljice našega okraja, razun dveh, včlanjeni v naši organizaciji, neorganiziranca ni med nami.

Prečitanje zapisnika. Po prečitanju zadnjega zapisnika, ki se odobri, nas seznanja tovariš predsednik z došlimi dopisi, ki jim sledijo sklepi in nasveti.

Dopisi. Glede »Zvončka« se sprejme predlog, ki se nemudoma javi UJU v Ljubljani.

Glede ukinitve višjega šolskega sveta pojasni gosp. nadzornik, da so zaman vsi koraki v tej zadevi; poslovanje višjega šolskega sveta se mora ukiniti, da se uredi uprava, predvidena v ustavi. Ker se tudi omeji delokrog okrajnega šolskega sveta in se prenese marsikaka naloga na nadzornika, nasvetuje g. nadzornik, naj bi se nadzornikom v oporo ustanovile učiteljske zbornice. — K posvetovanju v Maribor dne 19. t. m. zaradi delitve šolske uprave odpošlje društvo svojega predsednika, ki društvo tudi zastopa pri občnem zboru »Učiteljskega doma« v Mariboru.

Predavanje. »Notranja reforma našega šolstva kot prva potreba sedanje dobe«. Več v »Prosveti«.

Slučajnosti. V stalni konferenčni odbor se volijo Bratoš, Feigel in Karbaš, za namest. Rainer. Za zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet se določi naslednik predsednik tov. Karbaš, ker je dosedanji dolgoletni zastopnik g. J. Sabati odstopil vsled bolehnosti. Izreče se mu iskrena zahvala za njegovo delovanje v dobrobit učiteljstva, ki mu je posvečal vse moči zlasti v dobi, ko nas je tlačil suženjski jarem.

Prihodnje zborovanje. Naknadno določi odbor, da se bo vršilo prihodnje zborovanje meseca majnika v Poljčanah.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu Prekmurje: Prihodnjč.
—lu Spričevala za kmetijske nadaljevalne šole je kolekovati enako kakor one za obrtno in trgovsko nadaljevalne šole, t. i. po 5 Din ob vsaki izdaji in ne po 10 Din. Spričevala ima v zalogi Učiteljska tiskarna in opozarjamo na današnji oglas.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

TVORNICA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI

registrovana zadruga z omeji. jamstvom ima svoj

REDNI OBČNI ZBOR*

dne 16. aprila 1924 ob 4. uri popoldne v prostorih »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku leta 1924.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o pokritju izgube.
5. Volitev nadzorstva.

* Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši po členu 31. združnih pravil na istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu združnikov.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 29. feb. 1924 Din 100.704-73.

Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, proti polletni odpovedi pa po 7%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vpsolanih znamk za 4 Din se ne odgovarja.

